

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
12 - 1558/09
Београд
МЈ

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр.12494   датум 31.12.2009.

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 98/06) и чланова 17. ст. 1. и 2., 24. ст. 1., и 31. ст. 1. Закона о Заштитнику грађана („Сл. гласник РС“ бр. 79/05 и 54/07), у поступку контроле рада завода за извршење санкција Управе за извршење кривичних санкција у саставу Министарства правде Републике Србије, Заштитник грађан

УТВРДИО ЈЕ

У раду завода за извршење санкција Управе за извршење кривичних санкција у саставу Министарства правде Републике Србије постоји недостатак у раду у погледу остваривања и заштите права непушача на извршењу казне затвора и у притвору, и то, на Уставом гарантовано право сваког грађанина на заштиту физичког и психичког здравља, као и на здраву животну средину и смештај који одговара савременим хигијенским условима.

Недостатак се огледа у томе што су непушачи на извршењу казне затвора и у притвору смештени заједно са пушачима, односно у просторије у којима се пуши, чиме је угрожено здравље непушача.

Имајући у виду напред утврђено, Заштитник грађана, на основу члана 31. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана, упућује Управи за извршење кривичних санкција у саставу Министарства правде Републике Србије, следећу

ПРЕПОРУКУ

Непушачи на извршењу казне затвора и у притвору биће смештени одвојено од пушача, односно у просторије у којима се не пуши.

Непушачи који су на извршењу казне затвора и у притвору, а тренутно су смештени заједно са пушачима, односно у просторије у којима се пуши, без одлагања ће бити премештени у просторије у којима се не пуши, односно смештени одвојено од пушача.

У просторијама у којима су смештени непушачи на извршењу казне затвора и у притвору, односно у просторијама у којима се не пуши, на видном месту ће бити истакнут знак забране пушења.

Управа за извршење кривичних санкција у саставу Министарства правде Републике Србије ће ову препоруку доставити свим заводима за извршење санкција.

Управа за извршење кривичних санкција у саставу Министарства правде Републике Србије, ће у року од 60 дана писменим путем обавестити Заштитника грађана о спровођењу ове препоруке.

РАЗЛОЗИ

Законом о Заштитнику грађана („Службени гласник Републике Србије“, бр. 79/2005 и 54/2007) установљен је Заштитник грађана као независан државни орган који штити права грађана, контролише законитост и правилност рада органа управе и стара се о заштити и унапређењу људских слобода и права. Заштитник грађана је овлашћен да контролише поштовање права грађана и утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињењем органа управе.

Заштитник грађана сходно овлашћењима и дужностима утврђеним Законом, посебну пажњу посвећује заштити и унапређењу права лица лишених слободе, поступајући по притужбама тих лица, по сопственој иницијативи и путем контролних посета заводима за извршење санкција.

Устав одредбом члана 68. у ставу 1. прописује је да свако има право на заштиту свог физичког и психичког здравља. Закон о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон и 72/2009 - др. закон) чланом 2. у ставу 2. налаже спречавање и смањивање свих облика загађивања животне средине, а у члану 9, у начелима заштите животне средине, предвиђа да свака активност мора бити спроведена на начин да представља најмањи ризик по животну средину и здравље људи.

Законом о извршењу кривичних санкција ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005 и 72/2009) у члану 65. је прописано право осуђеног на човечно поступање, односно да нико не сме угрозити телесно здравље осуђеног; у члану 66. је прописано право осуђеног на смештај који одговара савременим хигијенским условима и да ће се разврставање осуђеног у просторије за заједнички боравак и спаваонице спровести уз брижљиву оцену свих околности и података евидентираних у пријемном одељењу, имајући, између осталог личне особине и склоности од којих зависи позитиван међусобни утицај и одсуство опасности од међусобног физичког угрожавања; у члану 67. је прописано да просторије у којима осуђени живе и раде морају бити чисте и проветрене; у члану 103. је прописано да је лекар у заводу дужан да контролише смештај, хигијену, санитарне и друге услове од којих зависи здравље осуђених; у члану 235. је прописано да се одредбе Закона примењују и у поступку са притвореницима.

Заштитник грађана је у поступцима мониторинга завода за извршење санкција Управе за извршење кривичних санкција у саставу Министарства правде Републике Србије, током 2009. године дошао до непосредног сазнања да су лица лишена слободе која се налазе у заводима за извршење санкција (лица на извршењу казне затвора или у притвору) која су непушачи смештена заједно са лицима која су пушачи, односно у просторије у којима се пуши.

Смештањем лица на извршењу казне затвора и притвореника који су непушачи заједно са лицима која су пушачи, односно у просторије у којима се пуши, у великој мери се угрожава здравље непушача, посебно имајући у виду да су спаваонице у заводима углавном пребукиране, често непроветрене, а многе са лошим дотоком свежег ваздуха.

Медицинска наука је доказала да је пушење један од преовлађујућих фактора ризика за развој хроничних масовних обољења (кардиоваскуларних, болести респираторног система, бројних малигних болести). Због тога је заштита непушача од тзв. секундарног дима и очување животне средине здравом за све од централног интереса као обавеза правних и физичких лица које члан 5. Закона о заштити животне средине сматра одговорним за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове у животној средини.

Заштитник грађана сматра да се смештањем непушача на извршењу казне затвора и притвореника заједно са пушачима, односно у просторије у којима се пуши, грубо повређује Уставом гарантовано право сваког лица на заштиту физичког и психичког здравља, као и законом прописано право непушача на здраву животну средину и на смештај који одговара савременим хигијенским условима.

Заштитник грађана такође сматра да заводски услови боравка у радном и животном простору лица на извршењу казне затвора и у притвору омогућује аналогну примену одредба Закона о забрани пушења у затвореним просторијама ("Сл. гласник РС", бр. 101/2005-28) који у члану 1. забрањује пушење између осталог у свим затвореним просторијама у којима се између осталог обавља васпитно-образовна делатност, пријем, смештај, нега и лечење корисника здравствене заштите и лица у стању социјалне потребе, као и у затвореној просторији у којој ради запослени непушач, односно два или више запослених од којих је најмање један непушач. Овој аналогној примени има места посебно што се непушачи на извршењу казне затвора и у притвору налазе принудно смештена у заводу и не могу га напустити.

Заштитник грађана је због тога става да непушачи на извршењу казне затвора и у притвору треба да буду смештени одвојено од пушача, односно у просторије у којима се не пуши, као и да они који су већ смештени заједно са пушачима, односно у просторије у којима се пуши, треба да се одмах изместе одвојено од пушача, односно у просторије у којима се не пуши.

Заштитник грађана, не оспоравајући право пушача да пуше у просторији у којој су смештени, констатује да пушачи представљају већину међу лицима на извршењу казне затвора и у притвору, те је из тог разлога заузео напред изнети став да непушачи, као малобројнији, треба да се смештају одвојено од пушача, односно да се преместе одвојено од пушача, а не обратно.

Законом о забрани пушења у затвореним просторијама ("Сл. гласник РС", бр. 16/95 и 101/2005), у члану 3. је прописано да су државни органи дужни да у просторијама у којима није дозвољено пушење истакну знак забране пушења.

Заштитник грађана је става да законске одредбе о забрани пушења треба тумачити на тако да видном месту треба да буде истакнут знак забране пушења у свим просторијама у којима су смештени непушачи на извршењу казне затвора и у притвору, односно у просторијама завода у којима пушење није дозвољено.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Саша Јанковић